

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ,
АСПІРАНТІВ, СПІВРОБІТНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ**

(Суми, 21-22 квітня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

Л. Магдюк, М. Лирик, О. Грей, О. Давліканова, О. Сусллова, Є. Ромат, С. Лерке, Т. Примак, за заг. ред. к.ен., доц. Лирик І.В. – К.: ТОВ «Видавничий Будинок «Аванпост-прим», 2011 – 88 с.

ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО МЕДІА-КОНЦЕПТУ МОЛОДІЖНОГО СЕРЕДОВИЩА ВНЗ

*Любовий В.А., помічник ректора, асистент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
(Глухівський національний педагогічний університет ім. О.Довженка)*

Світоглядний підхід в теорії гендеру вказує на взаємозв'язок між зусиллями в сфері гендерного виховання, рівнем сформованості гендерною культурою і ймовірністю досягнення мети сталого суспільства, в якому функціонує система соціального партнерства (громадськість, бізнес, влада) задля успішного розвитку. Сучасний університет розглядається як активний суб'єкт соціального партнерства не лише з огляду на академічний науково-освітній компонент (вплив освітнього середовища на громаду, територію), а й як цілеспрямований високоосвічений колектив (освітня громада), здатний на генерування соціально важливих ідей (пріоритетність гендерної культури зокрема), готовий забезпечувати їх реалізацію і брати відповідальність за наслідки. Університет, який формує (профорієнтація, фахова підготовка і формування професійної компетентності та гендерної культури) майбутніх соціальних працівників/соціальних педагогів, ап'орі перебуває у статусі рушійної сили соціальної взаємодії у громаді, активно впливає на досягнення сталого розвитку території.

В цьому зв'язку вагоме місце в процесі інтегрування гендерної культури як компоненту соціального медіа-концепту в громадській відносини відноситься соціальному педагогу (соціальному працівнику) і його місії в суспільстві, яка полягає в фокусуванні уваги на таких можливостях інформаційно-комунікаційного обміну, які реалізуються у навчально-виховних формах інноваційного характеру з застосуванням сучасних освітніх технологій і є особливо ефективними в сфері формування комунікативної компетентності. Активізувати молодіжне середовище, вказати на відкриті можливості

особистісної самореалізації у формі служіння інтересам громади означає утворити такий механізм колективної взаємодії (руху, дії), який набував би безумовного позитивного результату у вигляді формування гендерної культури, комунікативної компетентності задля практичної користі суспільству.

Отже, гендерна культура як продукт гендерного виховання можлива лише за умови експліцитного сприйняття важливості суцільної системи педагогічного впливу, який базується на гендерному підході в освіті. Як зазначає Л.І. Міщик: «Однією з провідних тенденцій нашого часу є так звана гуманітарна конверсія. Сутність її полягає в тому, що саме людина, її культурний рівень, рівень інтелектуального розвитку та інші людські характеристики є метою історичного та суспільного прогресу» [5, с. 7].

Враховуючи значення медіа та медіа-освіти актуальним для сьогодення як ідентифікації гендерної культури в суспільстві є доповнення поняття «соціальний інженер», запропонованого К. Поппером [6], словом «медіа». В результаті «соціальним медіа-інженером», на думку автора, є висококваліфікований, комунікативно-компетентний соціальний педагог, який володіє сучасними освітніми та професійними (медіа, піар) технологіями і ефективно застосовує їх для виконання соціально-педагогічної місії – бути корисним для суспільства реальними справами, мати позитивний вплив на соціальний медіа-концепт, свідомо нести тягар соціальної відповідальності, формувати гендерну культуру в суспільстві в цілому і в молодіжному середовищі зокрема. Комунікативна компетентність, як необхідна умова для ретрансляції гендерного підходу в молодіжному середовищі перш за все, не можлива без активного застосування медіа з освітньою метою, однак завданням соціального педагога є не просто «фільтрування» інформаційного контенту, яким користується вихованець (усунення вербального виявлення , а й формування здатності до такої форми організації мислення критично-синтетичного рівня, що надає здатність до успішного публічного виступу (переконливої промови). «Слово, – писав В. Сухомлинський, – найтонше доторкання до серця, воно може стати і ніжною запашною квіткою, і живою водою, що повертає віру в добро, і гострим ножем, і розжареним залізом, і брудом. Слово обертається найнесподіванішими вчинками навіть тоді, коли його немає, а є мовчання» [7]. Здатність особистості бути переконливою є ознакою комунікативної компетентності, сформованої на сучасній формі світогляду, яким є соціальний медіа-концепт, що дозволяє успішно реагувати на виклики

інформаційного суспільства. В еру пріоритету ціннісного підходу до визначення сенсу життя, важливим елементом ефективності медіа є суспільне взаєморозуміння, перешим кроком до кого є розуміння як особистісний акт в процесі спілкування. Суспільне мовлення, як продукт розвинутого демократичного соціуму, в цьому зв'язку є соціальною гарантією якості інформаційного контенту, ретранслятором гендерної культури. Та чи не підмінює ця гонитва прагнення якісного змісту якоюсь сучасною формою віртуальності? Соціальний філософ С. Кримський так вказував на важливість освіти як сфери породження розуміння: «Наймасовішим типом розуміння є герменевтичне відношення, пов'язане з мовною комунікацією. Мовне спілкування і має своєю метою розуміння як передумову передачі досвіду, знань і переживань» [3, с. 100].

Таким чином загальне усвідомлення важливості гендерної культури необхідно перенести на механізми (освітні технології) формування та розвитку комунікативної компетентності. Майбутні соціальні працівники/соціальні педагоги розглядаються як носії комунікативної компетентності, побудованої на експліцитному сприйнятті «процесів глобальних змін, що відбуваються на сучасному етапі розвитку всього українського суспільства і громадської сфери зокрема, вимагають нових підходів до роботи громадських організацій, упровадження інноваційних технологій, що мають забезпечити ефективність їх діяльності, конкурентоспроможність на тлі численних об'єднань, які діють в Україні. Серед інноваційних технологій діяльності громадських дитячих та молодіжних організацій останніми роками дедалі більшої популярності набувають технології паблік рілейшнз і фандрайзингу, оволодіння якими є важливим для фахівців, що взаємодіють з громадськими дитячими та молодіжними організаціями, насамперед для соціальних педагогів» [4, с. 183].

Існує багаторічний світовий досвід застосування освітньої технології «Дебати», як ефективної форми «соціального пробудження» студентської молоді. В процесі дебатування закріплюються навички критичного мислення і риторики, що доведено в процесі діяльності дебатного клубу університету. «Дебати вчать також тому, що ви не завжди можете зрозуміти або успішно вплинути на сприйняття оточуючих. Вам доведеться змиритися з рішеннями, які приймають інші. Нехай це і видасться дуже складним, але це один з найважливіших уроків, якому вчать дебати» [2, с. 26]. «Сама природа дебатів, вільного самовираження, абсолютно непорівнянна з будь-якими обмеженнями того, що можна або не можна говорити в раунді» [2, с. 27]. Традиційно

дебатний молодіжний рух розвивається як в академічному середовищі (освітні заклади), так і в громадянському суспільстві (на базі молодіжно-юнацьких громадських організацій).

Освітня технологія «Дебати», яка запроваджується в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка з 2009 року, пропонується як успішний механізм формування гендерної культури, розвитку комунікативної компетентності майбутніх соціальних працівників/соціальних педагогів, оскільки підтверджується успішним досвідом проведення форматних дебатів (Британський формат парламентських дебатів) в університеті як в межах навчального процесу, так і в позанавчальній діяльності з метою актуалізації гендерної рівності як європейської цінності, яка є «складовою поняття рівності та рівних можливостей. Демократичне суспільство повинно надавати і чоловікам, і жінкам рівні можливості брати участь у всіх сферах життя. Гендерна дискримінація у будь-якій соціальній сфері (як публічній так і приватній) та у будь-якому інституті (від сім'ї до політики) є важливим питанням, яке в демократичному суспільстві має вирішуватися на рівні держави» [1, с. 16]. Саме дебатна компетентність дозволяє якісно «озброювати» студентську молодь, робити готовою до ефективної дії: від народження ідеї і до її успішної реалізації, що експліцитно сприймається громадською думкою виключно як позитивна ознака виконання університетом своєї місії ініціатора соціальної взаємодії в рамках територіальної громади, формування та репрезентації гендерної культури в регіоні.

1. Гендерні медійні практики: Навчальний посібник із гендерної рівності та недискримінації для студентів вищих навчальних закладів / Колектив авторів. – Київ, 2014. – 206 с. – Електронний додаток: диск «Гендерні медійні практики».
2. Джонсон, Стивен Л. Как побеждать в дебатах: пособие по Британскому (Всемирному) формату парламентских дебатов / Стивен Л. Джонсон ; [Перевод с англ. К. Шиманской, под научн. ред. С. Наумова] – Нью-Йорк, Лондон, Амстердам: IDEA, 2012 – 240с.
3. Кримський С. Б. Під сигнатурою Софії. / С. Б. Кримський / – К.: Вид. дім «Киево-Могилянська академія», 2008. – 367 с.
4. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України : навч. посіб. / О. В. Лісовець. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 256 с. – (Серія «Альма-матер»).
5. Міщик Л. І. Теорія і практика професійної підготовки соціального педагога : монографія / Л. І. Міщик. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка. – 2011. – 116 с.

6. Поппер Карл. Відкрите суспільство та його вороги». Том 1. / К. Поппер. Перекл. з англ. О. Коваленка. – К.: Основи, 1994. – 444 с.
7. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям / В.О. Сухомлинський // Вибр. твори: В 5т. – Т.2. - К.: Знання, 2005. – с. 478.

РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ В РАМКОВІЙ ПРОГРАМІ ЄС «ГОРИЗОНТ 2020»

*Котенко Т.М., доцент кафедри фінансів та планування
(Кіровоградський національний технічний університет)*

Європейські дослідження, свідчать про постійні бар'єри та перешкоди на шляху рівності чоловіків і жінок в області найму, просування і мобільності вчених у європейській науковій системи, а також відсутність жінок в процесі прийняття рішень та незбалансованого представництва у процесі оцінки науково-дослідних проєктів. Статистичні дані свідчать про те, що показники успіху фінансування наукових досліджень вище для чоловіків, ніж для жінок-дослідників. На думку фахівців, гендерний аспект також має бути додатково інтегрований в науково-дослідних програмах.

В аналізі європейської комісії зазначається, що існують значні відмінності між державами-членами в їх обізнаності та визнання прямих і непрямих гендерних дискримінацій в науково-дослідних систем, а також у яких засобах вони мобілізуються для їх подолання.

На сьогодні завдання полягає в тому, щоб покращити результати по всіх цих питаннях і продовжити просування на шляху до завершення Європейського дослідницького простору гендерної рівності в області наукових досліджень і інновацій.

Перші програми, які діяли до 2016 року допомогли провести зіставлення і аналіз існуючих національних і регіональних програм та ініціатив, спрямованих на заохочення гендерної рівності на основі інституціональних змін у науково-дослідних організацій, а також внести гендерний аспект у зміст програм і наукових досліджень. Програма «Просування гендерної рівності H2020 та ERA», яка має реалізуватися в 2016 році спрямована на розробку загальних показників для моніторингу політики гендерної рівності, а також визначення пріоритетних заходів для стратегічного транснаціонального співробітництва.

Гендерна рівність є ключовим пріоритетом Європейського дослідницького простору: «Партнерство заради досвіду і зростання»,